

Er det nødvendigt med en GIS installation i kommunerne?

Inge Flensted, Herning Kommune og Per Boesen, Roskilde Kommune

Set i lyset af de mange tiltag der sker i staten og i markedet generelt med portalløsninger, centralt drevne Web-GIS løsninger, standarder for udveksling (SOA, XML, OIOXML, WMS, WFS ..) kunne man måske forledes til at tro, at blot medarbejderne har adgang til en computer med internetadgang så er det tilstrækkeligt til at opfylde behovene i de nye kommuner.

Artiklens forfattere vil med baggrund i den virkelighedens verden, de begge arbejder i til daglig argumentere for, hvorfor en GIS installation i kommunen er en absolut nødvendighed i de nye kommuner, når man ser på dem som en samlet virksomhed, og i øvrigt tager i betragtning de mange og forskelligartede opgaver, som kommunerne skal løse efter kommunalreformen.

Én indgang til det offentlige!

I udspillet til den nye kommunalreform er en af hovedpointerne, at kommunerne skal være indgangen for borgere og virksomheder til det offentlige. Det er der da også mange fornuftige grunde til. Bl.a. er vi meget stærke i forhold til de øvrige myndigheder, fordi vi er tæt på de lokale forhold, vi udarbejder de regulerende planer, og vi træffer flertallet af alle afgørelser, når en borger eller virksomhed skal udfolde sig i det fysiske miljø.

Nu er der jo mange døre ind til "kommunen", såvel fysisk som virtuelt via hjemmesider og selvbetjeningsløsninger, eller ved at der sidder nogen og tager telefonen, når der ringes. Så man kan komme til informationer, rådgivning og svar ad flere veje og kanaler. Et væld af informationer er ofte nødvendige for, at der kan skabes et overblik for borgeren/virksomheden og sagsbehandleren over, hvilke informationer der er nødvendige for at få en sag behandlet. Ligeledes er det tidligt i tegnebrættet hos ansøgeren - vigtigt at kunne få et indblik

i hvilke eventuelle restriktioner, der allerede eksisterer for et givent projekt. Det er vigtigt, at vi i kommunen kan sammenstille og præsentere de mange oplysninger på en let og overskuelig måde. I den forbindelse er det ikke nok "bare" at kunne henvise til de forskellige portaler m.m., hvor man kan søge de informationer, som kommunen måske ikke selv har. Det skal med andre ord være muligt for kommunerne at

sammenstille egne og andres restriktioner på en for alle parter overskuelig måde.

Set med vores øjne er GIS-løsningerne en af mulighederne, hvormed vi kan skabe dette overblik.

Ud over at præsentere vores og andres oplysninger benyttes GIS systemerne i høj grad til registrering, forædling og analyser i forbindelse med de mange projekterings- og planlægningsopgaver, der lø-

Teknologien bliver en stærk medspiller ved den fremtidige indgang til det offentlige på natur- og miljøområdet.

ses i kommunerne. Endelig produceres der stadig mange tryk af kort og planer, når informationer skal viderefremmes.

Sammen med GIS bliver ESDH-systemerne en vigtig brik i formidlingen af, hvor data er i "systemet", og hvad der i øvrigt er sket undervejs i processen fra ansøgning til svar. Via disse to "databaser" og ved sammenstilling af deres data vil vi fremover kunne trække de informationer, der skal til, når borgeren eller virksomheden henvender sig til kommunen for at få behandlet sin sag. De bidrager også til, at medarbejdere fra mange forskellige afdelinger kan finde rundt i hinandens informationer. Meget af denne information stiller vi allerede til rådighed via vore kommunehjemmesider og efterhånden også via Internet-baserede tjenester.

Her i indledningen er der fokuseret meget på forhold omkring regulering af aktiviteter i det fysiske rum, men kommunen løser som bekendt mange forskellige opgaver ud over dem, der foregår i teknisk forvaltning!

Kommunen som virksomhed

Kommunen som virksomhed er af en ganske særlig karakter. Dens opgavevaretagelse går fra de meget "bløde opgaver", hvor de varme hænder skal lægge vore ældre medborgere i seng og hjælpe dem med deres personlige pleje, til de "hårde opga-

ver", hvor de kolde hænder skal lægge asfalt på vejen.

Det betyder, at kommunen rummer mange forskellige medarbejdertyper, hvad angår uddannelser, alder, personligheder og erfaringer. I vore dage betyder det også, at kommunen skal vælge IT-systemer, der dækker samme brede spektrum af opgaveløsninger.

Og kravet til kommunen er trods disse odds, at den fungerer som en helhed, at venstre hånd ved præcist hvad højre hånd gjorde i går, gør i dag og tænker på at gøre i morgen. Det er ingen undskyldning for den kommunale medarbejder, at man mangler viden, hvis denne viden findes et sted i kommunen. Det

er heller ingen undskyldning, at den opgave, der skal løses måske ikke lander på den rette medarbejders bord i første omgang.

Det er også realiteten, at nogle opgaver kommer i en sådan mængde, at de bliver til rutine, og at der kan dannes faglige grupper til løsning af dem, medens andre dukker op så sjældent, at den faglige viden skal samles op hver gang. Endelig er der stor forskel på kommunerne i størrelse, indbyggerantal og geografisk fordeling mellem land og by.

Alligevel stilles *kommunen* – altså de 98 forskellige virksomheder – overfor den samme opgaveportefølje og forventes selvfølgelig at løse

Samspil mellem GIS og ESDH bliver en meget stærk kombination i fremtidens digitale forvaltning

den med samme sikkerhed og ekspertise overalt i landet.

Kommunens med -og modspillere

De væsentligste samarbejdspartnere for kommunerne er dels borgerne herunder virksomhederne, og dels staten.

For borgerne/virksomhederne er kommunen som tidligere beskrevet *stedet*, hvor man henvender sig, hvis man i vort detailregulerede samfund ønsker at udnytte sine ejendomme, udbygge sin produktion eller blot gøre opmærksom på, at der vokser bjørneklo ved åen. Eller man henvender sig, hvis man har behov for en af de mange ydelser, som vort samfund stiller til rådighed for såvel borger som virksomhed.

Hvis borgeren/virksomheden ikke får det klare, velbegrundede og snarlige svar, som forventes, så er pressen klar med historien eller staten klar med kontrollen.

For den anden samarbejdspartner – staten – har også flere roller i forhold til kommunen.

Dels er staten lovgivende og derigennem den kontrollerende og styrende modspiller, dels er staten rådgivende i komplicerede sager og dermed den hjælpende medspiller.

Staten er ligesom kommunen "et mangelhovedet uhyre". Staten består af mange ministerier og herunder mange styrelser/departementer, som hver især arbejder på egen måde og i nogen ud-

strækning efter forskellige styreformer.

Tillid eller kontrol

Som et helt nyt aspekt i den styring, der sker på de offentlige opgaver, er der i kølvandet på kommunalreformen netop ved at blive vedtaget "Lov om kvalitetsstyringssystem for sagsbehandling på natur- og miljøområdet" (Kvalitetsstyringsloven). Set med de positive øjne kan man sammenligne det med de kvalitetsstyringssystemer under ISO, som mange private virksomheder ganske frivilligt og med bedre opgavevaretagelse og -tilrettelæggelse samt rationalisering og effektivisering for øje har underlagt sig gennem de seneste år. Set med de mere negative briller lugter loven af en endog meget stram kontrol af, hvordan kommunerne (og staten) behandler den enkelte sag på et område, der er så levende og forskelligartet som natur og miljø. Formålet med loven er så smukt "at sikre faglig kvalitet, effektivitet og ensartethed i myndighedernes sagsbehandling på natur- og miljøområdet, samt at sikre brugernes tillid til og tilfredshed med sagsbehandlingen". Ingen kan jo være uenig i et sådant formål. Det spændende bliver, hvordan loven udmøntes i praksis, med intern og ekstern overvågning, kontrollerende afrapporteringer samt ramkestyring. Men det er uomtvisteligt et betydeligt apparat, der skal stilles på benene for at leve op til lovens krav. En anden måde, som staten

styrer kommunen på, er med de ressourcer, som det tillades kommunerne at anvende til at løse opgaverne. At staten i den rolle udøver en stram styring – selvfølgelig med nuancer hen over årene og skiftende regeringer – behøver vel næppe flere kommentarer.

Så til trods for at kommunalreformen i sin begrundelse har lovprisende overskrifter som "styrkelse af det nære samfund" og "1 indgang til det offentlige", så udmøntes disse begrundelser måske mere via kontrol end med tillid til, at kommunerne vil være opgaven voksen.

Med al denne styring - økonomisk og fagligt - kan det synes illusorisk med kommunalt selvstyre, som ellers i vort demokratiske samfund er en hjørnesteen. Og i det mindste kræver det stærke værktøjer – herunder GIS og ESDH – for at synliggøre såvel resultater som beslutninger undervejs i processerne.

GIS som medhjælper!

I dag er der i kommunerne ikke ét system eller én løsning, der rummer alle de informationer, vi råder over. Inden for den enkelte kommune kan vi endog have forskellige løsninger med de samme data, uden at de deler en fælles database. Og sammenligner man kommuner i hele landet, kan man vel stort set finde alle de systemer, der findes inden for ESDH, vejadministrationssystemer, miljøinformationssystemer, GIS-systemer og Content Management

løsninger, som er tilgængelige i Danmark. Dette er blandt andet et resultat af det kommunale selvstyre og et ønske om at have den løsning, som netop passer til den enkelte kommunes behov og ressourcer. Det faktum, at der er mange forskellige systemer, mener vi ikke, der nødvendigvis skal laves om på. Det er vel kun de største systemleverandører, der stadig tror på, at de kan levere den store forkromede løsning, så vi ikke har brug for noget lokalt. Derimod er det sikkert, at der nu og i fremtiden er meget stort behov for, at vi fokuserer på, hvordan vi får systemerne og de data, de rummer, til at flyde lettere. Ideelt ville det være, hvis der var veldefinerede snitflader mellem alle systemer, og de i øvrigt kunne holde sig selv ajour med ændringer i "de gyldige data".

Værktøjskassen skal opbygges af SOA-komponenter, der indbyrdes taler sammen uden menneskelig indgriben.

Når vi arbejder med ajourførte data spiller GIS en væsentlig og uovertruffen rolle som "medhjælper" ved sammenstillingen af de mange informationer. GIS skaber ofte et fantastisk overblik. Når man får tingene placeret geografisk i forhold til hinanden, står det pludseligt lysende klart, hvor konflikten eller muligheden ligger. Erfaringerne fra amterne peger jo også i retning af, at det er den bedste metode til at sikre, at alle forhold bliver iagttaget, når man skal foretage en sagsbehand-

ling på bl.a. miljøområdet. Når tingene først er geokodet viser det sig, at brugerne langt hurtigere og sikrere kan finde de oplysninger, der skal indgå i sagsbehandlingen. Med tematiseringsværktøjerne er det let at illustrere ejendomsforhold, aktivitetsniveau og planforhold. I takt med at der skabes snitflader/integration mellem de forskellige databaser, bliver det enklere at skabe det nødvendige grundlag for sine forslag eller afgørelser, afhængig af hvad man arbejder med.

Når vi taler om forskellige løsninger og specielt data, er det vigtigt at have for øje, hvem der skaber og vedligeholder data, samt hvordan det sikres, at alle data er tilgængelige for andre brugere i opdateret tilstand. Her tænker vi meget bredt på såvel interne brugere i kommunerne, eksterne hos andre myndigheder og hos de mange private selskaber, som i dag har en væsentlig omsætning ved at udnytte data, som skabes og vedligeholdes i det offentlige. Før vi for alvor kan skabe sammenhæng i data, er der nogle forudsætninger, som skal på plads. Her bliver vi nødt til at se på både lokale, regionale og statslige datasamlinger.

Hvor er de gyldige data?

Datagrundlaget, der anvendes i GIS, vil i fremtiden blive organiseret anderledes end i dag.

Data samles i nationale portaler, hvor den enkelte myndighed bliver ansvarlig for opda-

tering af hver sin del af data i portalen. Det ses f.eks. under projektet Arealinfo, hvor de første oversigter over de fælles arealdata kan ses (<http://www.miljoeforvaltning2007.dk/html/getfile.asp?id=567> og <http://www.miljoeforvaltning2007.dk/html/getfile.asp?id=566>). Her fremgår af de fælles lister, at kommuner, regioner og stat har ansvaret for hver sin udspecificerede del af datasamlingen.

Vi kender allerede i dag til store datasamlinger, hvor mange er afhængige af deres troværdighed og tilgængelighed. F.eks. matriklen, som i nogle år har været tilgængelig som en tjeneste, som opdateres hver dag. Ligeledes er det muligt med større eller mindre grad af automatisering at modtage de decentrale kopier, som stadig er en nødvendighed til analyse og præsentationsformål.

For de store datasamlinger med ejendomsdata er tilgængeligheden blevet rimelig, efter at OIS er blevet en realitet. Men hvad med validiteten af registrene? Ejendomsregistrene som sådan opdateres løbende i et rimeligt omfang. Der er dog gamle synder, der skal rettes op på, hvilket ofte kræver en del ressourcer! Men om f.eks. adressekoordinater, som er den mest benyttede GIS-nøgle, står der i det til BBR-loven hørende adressecirkulære, at "Koordinaterne ajourføres mindst én gang årligt". Og de kommuner, der ikke følger loven bliver i det mindste hængt ud på nettet på adressen <http://www.adresse-info.dk/ark3.aspx>,

men ellers er sanktionerne indtil videre beskedne. Der er dog forslag om, at kommunerne fremover skal straffes for et dårligt opdateret BBR. Straffen bliver formodentlig økonomisk via reduceret bloktilskud.

Ligeledes er der i forslaget til de lovændringer, der skal føre det længe ventede plan-system ud i livet, regler om, at kommunernes oplysningspligt overfor såvel andre myndigheder som private opfyldes ved indmelding til systemet, ligeledes at samme indmelding erstatter tinglysning. Regler der klart indeholder incitamenter til at registreringen foretages.

Det er nødvendigt at kunne stole på de data, der hentes på de nationale portaler, og for at kunne det, må data være opdaterede – ALTID. Og der må ikke findes "mere rigtige" data i skuffearkiver lokalt hos myndigheden.

Såfremt dette krav skal opfyldes fuldt ud vil den bedste løsning være, at datas retsvirkning bliver knyttet til offentliggørelsen - på de nationale portaler. Men så langt er man endnu ikke gået.

At data altid er troværdige på portalerne betyder ikke, at landmanden/borgerennødvendigvis selv kan afgøre om en evt. ansøgning vil blive imødekommet. Tilfældet kan med visse naturregistreringer være, at myndigheden i forbindelse med den enkelte sag må vurdere om "stregen"/registreringen stadig er aktuel. Ligele-

des kan der indgå data i sagsbehandlingen, der endnu ikke er digitale – f.eks. byggelinier, byggesager, tidligere afgørelser mv. - eller der kan være skøn og politiske vurderinger.

Men det betyder, at myndigheden ikke generelt må have sin egen masterdatabase hos sig selv. For ansøgeren betyder det, at han tidligt i forløbet selv kan orientere sig, således at han ikke ofrer ressourcer på en ansøgning, som de digitale registreringer allerede peger på ikke vil kunne imødekommes.

Gulerod i denne sammenhæng er "at man fejer for egen dør før man klager" eller med andre ord, vi bliver lige så afhængige af de andre myndigheds data, som de bliver af vores.

Pisken i denne sammenhæng er den kontrol og lovgivning, som tidligere er omtalt.

Det fælles geografiske administrationsgrundlag.

Datagrundlaget, der skal anvendes i GIS, skal også undergå andre ændringer – det skal *standardiseres OG registreres fælles*, vi skal nå frem til det fælles geografiske administrationsgrundlag.

Hvor ofte har vi ikke sagt - i disse tider, hvor vi arbejder med sammenlægning af mange instansers data – at det ville være meget lettere, hvis det fælles geografiske administrationsgrundlag havde været indført.

Standarderne har der været arbejdet med en del år. Hvor INSPIRE – det fælleseuropæ-

iske tiltag under EU - måske for kommunerne har virket som et fjernt tiltag, der ikke berørte os, så er det med overtagelse af de mange miljøopgaver blevet en standard, som vi i løbet af nogle få år skal leve op til, først på miljøområdet – f. eks bilag 1 "Beskyttede steder" og Hydrografi - men i fase 2 og 3 også nære objekter som adresser og bygninger. Se INSPIRE-forslaget på <http://inspire.jrc.it/home.html>. De nationale tiltag på området - basisdata og FOT- får nu også ekstra aktualitet.

Standarderne er den ene side af sagen, men de gør det ikke alene. Hvis der - som det har været tilfældet i Danmark - er flere, der kortlægger, så er en fælles standard ikke nok. Selv om der benyttes samme standard vil f.eks. åen blive registreret forskelligt efter 2 forskellige billeder, som måske endda er fra forskellige år.

Derfor er en fælles registrering også en nødvendighed. For hvordan skal vi forklare borgeren, der kigger på den fælles portal, at registreringen af vandløbet i regulativet (kommunens) er forskellig fra baggrundskortets registrering. Det giver ikke mening for menigmand, og vores snørklede forklaringer om konkurrence, manglende tillid imellem de offentlige instanser, og "at sådan plejer vi at gøre", vil afgjort heller ikke vække genklang.

Så er vi nået frem til, at vektorkortet bliver det fælles ad-

ministrationsgrundlag, og det kan derfor kun findes i én basisudgave i Danmark.

I løbet af få år vil ortofoto sandsynligvis kunne afløse mange stregregistreringer, således at "stregen"/åen kun registreres hos den myndighed, der administrerer den, medens alle andre kigger på "omgivelserne" på et ortofoto – og supplerer med myndighedens registrering, når den er af betydning for sagen.

Vi har i kommunerne stadig en stor opgave i ledningsregistreringen og vejadministrationen, og på kortområdet foregår et vigtigt samarbejde med private ledningsejere. I disse kredse kan et ortofoto desværre ikke udgøre et brugbart alternativ til de omfattende vektorkort. Derfor er FOT i sin seneste version 3 også blevet meget omfattende, men tiden må vise, hvad vi egentlig har behov for og råd til at registrere detaljeret.

Det fælles administrationsgrundlag lyder enkelt – den som har myndighedsansvar for data vedligeholder dem. Men det kræver selvsagt også en fast organisering og et fælles basissystem, der kan håndtere tilgang til opdatering for de rette, tilgængelighed til data for alle og en tiltro til, at alle udfører hver deres del af opgaven.

I princippet er det de samme krav, der må stilles til alle de fælles portaler, der dukker op i kølvandet på kommunalreform.

Indtil til data og teknik er fuldt på plads, både organisatorisk og teknisk i de forskellige løsninger og programmer, må vi dog forvente, at der skal etableres spejlede/replikerede miljøer i kommunerne, hvis vi skal kunne love en sikker og stabil drift fra 1. januar 2007. I takt med at vi ser løsninger, der fungerer, kan vi tage dem i brug, men vi kan ikke basere vores drift på "varm luft, whitepapers og gode ideer". Politikere, borgere og virksomheder forventer, vi kan svare fra dag 1 - også i de nye kommuner.

Samarbejder/netværk

I en hverdag med krav som beskrevet i denne artikel er der stort behov for et stærkt og godt netværk, hvor vi kan udveksle erfaringer, hente ny viden og forholde os til de mange krav og udfordringer, som vi stilles overfor i kommunerne.

I amterne har man haft tradition for at samarbejde om programudvikling og datamodeller. Til trods for dette kan vi nu se, at selv når man har samarbejdet og lavet fælles datamodeller og strukturer, så kan data ikke bare føres sammen, nu hvor man nedlægger amterne og samler deres data. Arbejdet under Pilsgaardsudvalget har afsløret, at der har været plads til endog megen kreativitet i det enkelte amt. Det man lover - i den proces der er i gang lige nu - at gøre ved data, inden de stilles til rådighed på ArealInfoportalen, er, at man vil sikre, at data klippes sam-

men ved amtsgrænserne, så områder ikke mangler eller overlapper hinanden, endvidere ensrettes navngivning og signaturer – men det gælder kun for de objekter, der fremgår af de fælles oversigter som nævnt ovenfor – altså en meget lille del af amternes mange registreringer. Og man anser det ikke for muligt også at sammenkøre attributterne, så de er registreret ens i hele landet, når data overdrages fra amterne (Kilde: viden fra arbejdet i arbejdsgrupperne).

Det er jo ikke udtryk for manglende vilje, at man kun i mindre omfang har fulgt fælles standarder. Ressourcer og forskellig udbygningstakt har givet spillet ind. Men det peger på, at det i kommunalt regi også bliver vigtigt at få etableret stærke samarbejder, hvor vi kan få løst de tilsvarende problemer, som vi får i kommunerne – blot 20 gange større! Her kan man forestille sig, at der etableres "Snaptun" grupper eller "IT-paneler". Vigtigt er det, at de er forankret i KL, og at der er en vilje i kommunerne til at følge modellerne. Viljen viser sig ofte at være stærkest, når man selv har aktier i "kagen", og det ikke blot er noget man har fået besked på! I amterne har man ofret mange millioner på at skabe et digitalt forvaltningsgrundlag. Der er stadig et stykke vej, inden vi har et tilsvarende fuldt dækkende digitalt grundlag i kommunerne for de mange andre temaer, som forvaltes her.

Når man tager antallet af kommuner i betragtning, også ef-

Virkeligheden i de kommunale samarbejder – og i de amstlige!

ter kommunalreformen, vil det være fornuftigt at starte med at opbygge/videreudbygge de eksisterende regionale fora, så kommunerne af den vej kan samles og udveksle gode/dårlige erfaringer.

Og der stilles ikke alene faglige krav til, hvordan data håndteres. Som det givet er mange læsere bekendt er kravene til kommunerne stigende omkring effektivitet, ensartede data strukturer, fælles registre m.m.. Det er derfor vigtigt, at vi ser på, hvordan vi kvalitetssikrer data og processer. Her gavner det, at kommunerne nu har fået en størrelse, hvor disse opgaver kan løses kvalitativt. Men det vil helt sikkert styrke arbejdet, at vi mødes på tværs af kommunerne og drøfter og bliver enige om, hvordan disse opgaver løses rationelt.

Afslutning

KL har lavet markstudier. Amterne har anvendt dem i stor stil og rigtig mange kommuner har mange års erfaring. Alle siger de det samme – nemlig at vi får brug

for robuste og velintegrerede GIS installationer i de nye kommuner.

”Det vidste vi jo godt ☺”

Samlet set har KL endog fortalt politikkerne, at de må forvente at skulle investere ekstra ressourcer for at etablere de nødvendige løsninger på GIS området i forbindelse med kommunalreformen.

Samtidig kan vi allerede se tydelige tegn på, at de samlede økonomiske rammer strammes væsentligt nu og i 2007 for de nye kommuner. Så der vil ganske givet blive ekstra pres på at effektivisere arbejdsgangene i kommunerne. En effektiv udnyttelse og integration af de omtalte løsninger kan kun i mindre omfang bidrage til at indfri besparelser af den størrelsesorden, som der stiles imod. Men de er en af mange forudsætninger for, at vi i kommunerne effektivt kan løse vore opgaver, så vi kan dokumentere, at vi overholder gældende regler. Som dokumentation og kvalitetssikring for afgørelserne på miljøområdet vil blandt andet de meget omtalte konfliktsøgningsværktøjer netop kunne opfylde disse mål.

Ved en udbygning af WebGIS løsningerne kan vi dels sprede informationerne i GIS til alle brugere i kommunerne, dels kan vi det gøre på en let tilgængelig og overskuelig måde. Da mange brugere i dag kender Internettet og browserens virkemåde vil det også være et medie, hvor undervisningsbehovet bliver

begrænset ved udbredelse til en større brugergruppe.

I kommunerne har vi kompetencerne, og nogle bliver oprustet i forbindelse med sammenlægning og ved tilførsel af ressourcer fra amterne, så vi ved, hvad der skal til og er klar til at løse udfordringerne i de kommende storkommuner. Vores styrke er her den tætte kontakt til borgere og virksomheder, hvor vi med de nye større kommuner får en god opgaveportefølje, som kan løses fagligt forsvarligt og afvejet i forhold til det lokale demokrati. Svagheden kan i nogle sammenhænge være, at opgavemængden inden for visse områder eller i nogle kommuner kan blive meget lille for visse af opgavetyperne, der overtages fra amterne.

De nye større kommuner vil givet forbedre mulighederne for samarbejde såvel horisontalt som vertikalt. Hvis vi i regi af f.eks. KL får etableret nogle gode netværk og en stærk organisering, kan vi udfylde en rummelig ramme-styring rigtig godt. I modsætning hertil vil en meget stærk central styring eller manglende økonomiske ressourcer let kunne true kommunernes muligheder for at opfylde de stillede mål på en tilstrækkelig kvalificeret måde.

Ved fælles samarbejder i regionerne og på tværs i faglige fællesskaber er vi samtidig en kvalitativ offensiv medspiller i det faglige og geopolitiske arbejde, som skal gøres, for

hele tiden at holde fokus på de rigtige løsninger. Det faglige miljø er også en væsentlig parameter, når vi skal forholde os til de udfordringer, vi mødes med fra vore leverandører. Uden et tilstrækkeligt attraktivt fagligt miljø kan vi ikke tiltrække de medarbejdere, som skal til for at udfylde rammerne.

Kilder:

- KL's hjemmeside(2006), Teknik og miljø, Digital forvaltning for teknik og miljø, <http://www.kl.dk/320607/>

- KL's hjemmeside 2006), Administrative informationer <http://www.kl.dk/63/>
- KL's hjemmeside 2006), Teknik og miljø, Miljøbeskyttelse, miljøtilsyn, landbrug, affald og jordforurening, herunder kvalitetsstyringslov <http://www.kl.dk/350350/>
- Adresseциркуляре http://www.retsinfo.dk/_GETDOC_/ACCN/C20020013709-regl
- Ændring af planlov vedr. plan-system: <http://www.folketinget.dk/?samling/20051/MENU/00000002.htm> - "Lovforslag fordelt på ministerområder" --> "justitsministeriet" -- > "Af ministeren: Ikke vedtagne" L 199.
- Forslag til INSPIRE direktiv <http://inspire.jrc.it/home.html>

Om forfatterne

Inge Flensted, Landinspektør, MTM, Herning Kommune, Torvet, 7400 Herning,
E-mail: kktif@herning.dk, tlf: 9628 2640

Per Boesen, Landinspektør, Roskilde Kommune, Dronning Margrethesvej 28, 4000 Roskilde
E-mail: perb@roskildekom.dk, tlf: 46 34 35 60